

مطالعه تطبیقی ماهیت جعل از نظر حقوق جزای ایران، انگلستان و فرانسه

محمدامین نوری نژاد^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۱/۱۵

چکیده

جرم جعل مادی در زمره جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی است. جعل یکی از جرائمی است که با ارتکاب آن به تدریج اعتماد افراد به اسناد و نوشته‌ها و سایر مواردی که در قانون تصریح شده رنگ خود را از دست می‌دهد و باعث می‌شود اعتماد افراد نسبت به اسناد و نوشته‌های بین خود از بین برود. این جنایت در مواردی به شکل خطرناکتر و به قصد اخلال در نظام اقتصادی کشور و مبارزه با نظام جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد به همین دلیل جعل را یکی از جرایم علیه امنیت و آرامش عمومی می‌دانند. جعل در لغت به معنای ساختن و جعل است و مترادف با جعل است. در حقوق انگلیسی کلمه *forgery* به معنای جعل ذکر شده است. در قانون فرانسه در قدیم جرم جعل مخصوص اسکناس بود و جرم تزویر برای سایر اسناد و قانونگذاران ایران که بیشتر از قوانین کشورهای دیگر استفاده می‌کردند این دو کلمه را باهم به کار می‌برند، اما به یک معنا. لازم به ذکر است که در حال حاضر در قانون فرانسه فقط از کلمه جعل استفاده شده است، اما کماکان در ایران از دو کلمه مترادف جعل و تزویر استفاده می‌شود.

واژگان کلیدی

جعل، جرم، حقوق جزا.

۱. دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس، هرمزگان، ایران.

(nourinejad13991400@gmail.com)

۱. مقدمه

جعل از جمله مواردی است که سبب خدشه‌دار کردن و بی اعتباری سند رسمی می‌گردد. جرم جعل در همه کشورها سابقه طولانی دارد و از زمانی که مردم زندگی اجتماعی را با زندگی انتزاعی جایگزین کردند، این جرم به تدریج شکل بدوی و ناقص خود را ترک کرد و به جرمی ظریف تبدیل شد، هرچند در ابتدای این عمل فقط مسئولیت چند نفر می‌آمدند، اما اکنون با پیشرفت علم و امکانات، انجام این کار آسان شده است. آنچه بیش از همه باعث نگرانی شده است این است که بسیاری از جعل کنندگان ممکن است به عنوان باند و گروه عمل کنند. بنابراین قانونگذار جعل آن را یکی از جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی می‌داند، زیرا موجب سلب اعتماد عمومی و ایجاد نگرانی و اختلال در روابط مردم می‌شود (ذاکری، ۱۳۸۹، ص ۵۲).

جاعلان همواره به دنبال نقاط ضعف در اسناد سجلی هستند تا ضعف را مقدمه جعل قرار دهند و از آسیب‌پذیری اسناد سجلی که مصارف فراوانی دارد سوء استفاده کرده و با جعل آنها مرتکب جرایم مختلفی می‌شوند که عمدتاً جرایم مالی است. لذا برای اینکه متولیان امر بتوانند مبارزه اساسی و اساسی با این پدیده داشته باشند، لازم است نسبت به نقش اسناد سجلی جعلی در وقوع جرایم علیه اموال آگاهی داشته باشند (صادقیان، ۱۳۹۰، ص ۲۵).

ادعای جعل معمولاً زمانی بیان می‌شود که دلایلی دال بر صحت سند و انتساب آن به مدعی وجود داشته باشد و برای ابطال اثبات اصالت باید بار دعوی را به دوش بکشد و دلیلی برای اثبات آن ارائه دهد. تعریف جعل شامل موضوعات مختلفی می‌شود که هر یک می‌تواند عنوان خاصی برای جعل باشد، اما تقسیم ادعای جعل بر این اساس بی‌فایده است، زیرا همه آنها از نظر آثار و شرایط رسیدگی یکسان هستند. ویژگی‌های ادعای مهر و خراش دادن امضا و افزودن عبارت به سند آنقدر مهم نیست که بتوان آنها را در یک گروه قرار داد (مقصودی و شادمان‌فر، ۱۳۹۹، ص ۱۳۱).

حیدری و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی بیان نمودند امروزه جهان مواجه با توسعه روزافزون و تنوع فوق‌العاده فعالیت‌های اجتماعی و تجاری و ... است. به موازات این تنوع و تغییر، نحوه عمل جاعلین نیز روز به روز رنگ و شکل تازه‌ای به خود می‌گیرد و بر تعداد و انواع آن افزوده می‌شود، به طوری که این جرم از موارد پیش‌بینی شده در قانون مجازات اسلامی فراتر رفته و این قانون نتوانسته است کلیت لازم را در خصوص جرایم مرتبط با جعل ایجاد نماید و در برخی موارد قوانین خاص که وضع شده از جمله قانون گذرنامه، قانون ثبت احوال و قانون ثبت کاربرد دارد. در این راستا این جرم از جرائم مهم بر ضد امنیت و آسایش عمومی محسوب شده که تاثیر نامطلوبی در روند مناسبات و روابط افراد و اجتماع دارد و باعث خسارت مادی و معنوی افراد و جامعه می‌گردد. به لحاظ اهمیت و پیچیدگی جرم جعل، مواد ۵۲۳ الی ۵۴۱ قانون مجازات اسلامی تعزیرات نیز به این جرم اختصاص یافته است. جرم دانستن جعل و تزویر بابت هدفی است که نوشته‌های مجعول به خاطر آنها جعل می‌شوند به همین دلیل، قانونگذاران، استفاده از نوشته‌های مجعول را نیز جرم دانسته‌اند و جرم استفاده از سند یا نوشته مجعول اگرچه مکمل جرم جعل است، لیکن با استقلال و مجازات از جعل واجد عناصر متشکله خاص و در قوانین جزایی تابع مقررات مخصوص است.

زارعی و محمدیان‌ایلالی (۱۴۰۱) در تحقیقی بیان نمودند جعل اسناد و مدارک از جرائم اصلی سلب اعتماد عمومی و اختلال در نظام اقتصادی کشور و یکی از عوامل ناکارآمدی‌های اجتماعی در جامعه به شمار می‌رود. بی‌شک اسنادی که دستخوش جعل و تزویر قرار می‌گیرند. طبعاً موجب اختلال روابط اجتماع و هم موجب لطمه به منافع افراد است. بررسی و تشخیص آنچه در اسناد مشکوک به جعل اتفاق می‌افتد از دو حالت خارج نمی‌باشد یا این بررسی مربوط به تغییرات اعمال

شده در ظاهر خط و سند و کاغذ است که به آن جعل ظاهری یا مادی گویند و یا به بطن سند و متن نامه مربوط می‌گردد که به آن جعل معنوی گویند.

فتاحی (۱۳۹۹) در تحقیقی بیان نمود جرم استفاده از سند مجعول از جرائم علیه آسایش عمومی است که ممکن است مقدمه یا وسیله ارتکاب بسیاری از جرائم مهم دیگر، خصوصاً جرائم علیه اموال باشد. در کنار این بزه، جرم جعل اسناد و نوشتجات در مواد قانونی یاد می‌شود، در حالی که قانون‌گذار نه تنها تعریفی از آن ارائه نداده، بلکه از مصادیق آن نیز خودداری کرده است. در این مقاله، کوشش می‌شود افزون بر اشاره به پیشینه فقهی و تقنینی این جرم، ضمن ارائه تعریفی از آن با رجوع به منابع مختلف، به ویژه رویه قضایی و مقایسه حقوق برخی کشورها، خصوصاً انگلستان و فرانسه، عناصر، ارکان و شرایط لازم برای تحقق این جرم بررسی شود.

از جمله اسناد مهمی که روزانه در هر جامعه‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد و در تمامی موسسات و سازمان‌های دولتی و خصوصی مورد استفاده قرار می‌گیرد، اسناد سجلی است و این اسناد مبنای صدور سایر اسناد در سازمان‌های دولتی و غیره مانند دفاتر و مراجع رسمی، ثبت نام و غیره قرار می‌گیرد. بنابراین عدم دقت در جعلی بودن این گونه اسناد ممکن است موجب صدور اسناد صحیح دیگری شود که مورد سوء استفاده قرار می‌گیرد و در تحقق جرایم مختلف مؤثر است و در کشف و تعقیب کیفری مجرمان مشکل ایجاد می‌کند. در نتیجه کلی پژوهش‌های به عمل آمده توسط پژوهشگران روشن شد که پژوهش‌های پیشین از یک زاویه به جرم جعل پرداخته و زوایای مختلف آن را در نظر نگرفتند و لذا، این پژوهش قصد دارد زوایای مختلف موضوع را به صورت کاربردی و تطبیقی با حقوق انگلستان و فرانسه مورد بررسی دقیق قرار دهد و در این راستا نتایج مطلوب ارائه نماید تا بتوان گامی مؤثر بر مرتفع شدن چالش‌ها و خلاءهای تحقیقاتی برداشت. لذا، تحقیق حاضر، به مطالعه تطبیقی ماهیت جعل از نظر حقوق جزای ایران، انگلستان و فرانسه می‌پردازد.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

۱. تعریف و مفهوم جعل

الف. معنی لغوی جعل

جعل در لغت عربی به معانی مختلف آمده است. یکی به معنی خلقت کردن و ایجاد کردن مثل (جعل ... الظلمات) دیگر به معنی قرار دادن و گردانیدن مثل (جعل الحسن قبیحا) دیگر به معنی تصور کردن مثل (جعل الحق باطلا) دیگر به معنی دگرگون کردن و پنداشتن و نامیدن و نسبت دادن نیز آمده است (سلیمان پور، ۱۳۹۶، ص ۱). در لغت‌نامه دهخدا، جعل به معنای ساختن، گردانیدن، مبدل ساختن و وضع کردن، قرار دادن، آفریدن هر چیز ساختگی که در آن دعوی اصل نمایند و هر چیزی که کسی از پیش خود اختراع کند، بیان شده است (دهخدا، ۱۳۶۲، ص ۵۷۳) و همچنین از نظر فلسفی، جعل اثر خاص فاعل که مناسب با معنای آفریدن است ذکر گردیده است.

ب. معنی اصطلاحی جعل

جعل در اصطلاح حقوقی دارای یک معنای موسع و یک معنی مضیق است. معنی موسع این کلمه، معنایی است که از یک طرف شامل تزویر در اسناد است (جعل اسناد به معنی اخص) و از طرف دیگر شامل تمام قلب‌سازیه‌ها از قبیل ساختن سکه تقلبی و غیره می‌باشد. در اینجا جعل به این معنی مورد توجه نیست، زیرا هر یک از جرائمی که ظاهراً مشمول این تعریف هستند خود بحث مفصل و جداگانه‌ای دارد، اما جعل به معنی مضیق، تعاریفی که موضوع آن کلمه جعل در اسناد و نوشتجات می‌باشد و به طور کلی شامل سه عنصر اصلی این جرم است: ۱. تغییر حقیقت در یک نوشته؛ ۲. امکان یا احتمال

ضرر؛ ۳. قصد متقلبانه (سلیمان پور، ۱۳۹۶، ص ۱۹). تعریف حقوقی جعل به سهولت امکان پذیر نمی باشد و سکوت قوانین جزایی نسبت به شرایط تحقق این جرم یکی از دلایل بارز این مشکل است. برای آنکه بتوان در مورد جعل سند، یک تعریف کامل ارائه نمود، ضرورت دارد به ماده ۵۲۳ از قانون مجازات اسلامی که در رابطه با جرم جعل سند می باشد اشاره گردد. طبق این ماده: «جعل و تزویر عبارتند از: ساختن نوشته و یا سند یا ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیررسمی، خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تقدیم یا تاخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق نوشته ای به نوشته دیگر یا به کار بردن مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر اینها به قصد تقلب».

جرم جعل در حقوق ایران

سابقه تاریخی بزه جعل در حقوق ایران را باید در سه دوره بررسی کرد:

۱. سابقه تاریخی بزه جعل در حقوق قدیم ایران

در ایران باستان، عیلامیان نخستین قومی بودند که به تاسیس نظام حقوقی دست زدند و در سراسر قلمرو خود ترویج دارد. قریب به سیصد لوح سنگی در شوش کشف شده است. در دوره هخامنشیان که نخستین اعلامیه حقوق بشر بر اصل آزادی ادیان و تکرر دینی تاکید دارد تدوین شده در دوره ساسانیان که منابع مهم حقوقی قضایی، چون کتاب ماتیکان هزار دستان که احکام دعاوی مربوط به مالکیت، وقف، زناشویی، قیمومت، ارث، طلاق، معاملات، قتل و سرقت را شرح داد مجموعه حقوقی عیسوبخت (ژزوبخت) از دانشمندان قرن هشتم میلادی تدوین کرده و آن را به زبان پهلوی براساس مجموعه حقوقی «ماتیکان داتستان» نوشته است، داشته است حکم جعل بیان نشده است. ظاهراً اوستا نیز حکمی راجع به جعل بیان نکرده است در ایران باستان تنها مدرک حقوقی استلی است *Stele* که مربوط به پادشاه بابل حمورابی است (۲۱۲۳-۲۰۸۱ پ م) که پس از شکست عیلام به قدرت رسید و قوانین بابل معروف به قوانین حمورابی در عیلام معمول شد، این ستون سنگی قوانین پادشاه حمورابی به خط میخی حجاری گردیده است، این قانون مشتمل بر یکصد و شصت ماده است و حدود دوازده ماده آن قابل خواندن نیست که در زمینه های گوناگون حقوقی دارای احکام مفصل و پیشرفته حقوقی است (سلیمان پور، ۱۳۹۶، ص ۷). ماده پنج از بند سوم این قانون ناظر به یکی از شقوق جعلی است بدین عبارت: «قاضی همین که رأی خود را داد و حکم صادر را مهر کرد دیگر نمی تواند از آن برگردد و اگر رأی خود را تغییر داد و یا از بین برد دوازده برابر مدعی به که از میان برده است محکوم می شود به علاوه از شغل و درجه خود الی الابد منفصل و هرگز نخواهد توانست در مقام قضا جلوس نماید». آنچه مسلم است جرمی که در ماده پنج از بند سوم قانون حمورابی ذکر شده است عبارت است از: «جعل در حکم به وسیله خود قاضی صادر کننده حکم و مجازات آن جریمه نقدی است به میزان نامعین و انفصال ابد از خدمات قضائی» این ماده از لحاظ قدمت تاریخی در رابطه با جعل قابل ملاحظه است.

۲. تاریخچه جعل در دوره قبل از انقلاب

از زمان سلطه اعراب تا مشروطیت می توان گفت که هیچ گونه قانون مدون به صورت امروزی در ایران وجود نداشت و ایران فاقد دستگاه قضائی به صورت امروزی بوده است، امور قضائی غالباً به دست مذهبیین و نمایندگان آنها حل و فصل می شد. فقدان محاکم و قوانین مدون نتیجه ای به جزء ظلم و بی عدالتی نداشت تا اینکه مشروطیت قانون اساسی را تدوین کرد و در آن قانون تاسیس وزارت عدلیه و محاکم مختلف پیش بینی شد تا اینکه از سال ۱۲۹۹ فعالیت قانون گذاری شروع شد. جرم جعل از سال ۱۳۰۴ با تصویب قانون مجازات عمومی به عنوان جرم وارد نظام کیفری ایران شد و قانونگذار از

ماده ۹۷ الی ۱۱۳ متعرض آن شده است.^۱ جرم مذکور در قانون ثبت اسناد املاک مصوب ۱۳۱۰ در ماده ۱۰۰ و ۱۰۳ آن به عنوان جرم پیش‌بینی شده است.

۳. تاریخچه جعل بعد از انقلاب

بعد از انقلاب اسلامی در قانون تعزیرات مصوب ۱۳۶۲ ماده ۲۰ الی ۳۲ متعرض جرم جعل شده است در واقع ماده ۹۷، قانون مجازات عمومی پس از انقلاب م ماده ۲۰ قانون تعزیرات تغییر یافت ماده ۲۰ قانون تعزیرات اشعار می‌دارد: «ساختن نوشته یا سند یا چیز دیگری برخلاف حقیقت یا ساختن مهر یا امضاء اشخاص رسمی یا غیررسمی یا به قصد تقلب خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تقدیم یا تأخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق متقلبانه نوشته‌ای به نوشته دیگر یا به کاربرد مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر آن».

پس قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات بازدارنده) در سال ۱۳۷۵ که قانون‌گذار به دنبال یک کاسه‌ای کردن قانون مجازات اسلامی بود جرم جعل از ماده ۵۲۳ الی ۵۴۲ را به خود اختصاص داد و ماده ۲۰ قانون تعزیرات با تغییراتی جای خود را به ماده ۵۲۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ داد. علی‌الرغم تغییرات قانون مجازات اسلامی بعد از انقلاب و تحول آن، جرم جعل در قانون ثبت دچار تغییر و تحول نگردیده است و ماده ۱۰۰، قانون ثبت اسناد و موارد هفتگانه آن به قوت خود باقی مانده است.

جرم جعل در حقوق انگلستان

در قوانین عرضی انگلستان کامن لا جعل در معانی مختلف به کار برده شده است: از قبیل کوره آهنگری، دمگاه، کوره قالبگیری، جعل، تهیه جنس قلابی، جعل کردن، اسناد ساختگی، جلو رفتن، سندسازی، جعل امضاء، سند جعلی و ... به کار برده شده است که عبارات جعل، سندسازی، صورت‌سازی و تراشیدن و ... در رشته حقوق و بقیه عبارات در رشته‌های مختلف استفاده می‌گردد. در حقوق عرفی انگلستان جعل سند به عنوان جرم شناخته شده و عبارتست از: از میان حقوقدانان، بلکستون، حقوقدان انگلیسی تعریفی کوتاه را از جرم جعل ارائه داده است. به نظر وی: جعل عبارتست از: ساختن یا تغییر دادن محیلانه یک نوشته به ضرر دیگری» (مقصودی و شادمانفر، ۱۳۹۹).

احمدی (۱۳۸۵) در رساله مطالعه تطبیقی جرم جعل در حقوق ایران وانگلیس با تأکید بر اسناد الکترونیکی چنین بیان می‌گردد که، از ملاحظه مواد ۱ و ۲ و ۴۱ قانون تجارت الکترونیک ایران می‌توان استنباط کرد که مفهوم (داده پیام) با مفهوم (سند) هم عرض فرض شده است. زمانی که داده پیام‌ها از شرایط مطمئن برخوردار باشند و امضای الکترونیک نیز به آنها منضم گردد از نظر حقوقی هم عرض اسناد مکتوب هستند. از مواد ۴۱ و ۴۱ این قانون نیز استنباط می‌شود که تمایل قانونگذار بر این است که اسناد الکترونیک را در زمره اسناد رسمی قرار دهد. اگر داده پیام‌های تشکیل دهنده امضای الکترونیک از تمام شرایط فنی لازم برخوردار باشند امضای الکترونیک مطمئن جایگزین امضای دستنویس با آثار حقوقی مشابه خواهد بود.

در حقوق انگلستان نیز در مورد جعل عنوان شده که، ساختن متقلبانه یا مزورانه یا تحریف سند یا نوشته یا قسمتی از آن سند یا نوشته که به زیان شخص ذیحق باشد و به عبارت دیگر ساختن سند با قصد و منظور تقلب. که با مفهوم حقوق ایران

^۱ ماده ۹۷ ق مجازات عمومی «جعل و تزویر عبارتست از ساختن نوشته یا سند یا چیز دیگری برخلاف حقیقت یا ساختن مهر یا امضاء اشخاص رسمی یا غیررسمی یا به قصد تقلب، خراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تأخیر یا تقدیم تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق متقلبانه نوشته‌ای به نوشته دیگر یا به کاربرد مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر آن».

تفاوتی ندارد. در حقوق قدیم انگلستان، جرم جعل آن چنان شدید تلقی می‌شد که در واقع جرمی علیه اقتدار پادشاه و در نتیجه خیانت به کشور محسوب می‌گشت و مجازات اعدام را در پی داشت، هرچند که تا سال ۱۷۲۷ میلادی در این کشور فقط اسناد و مدارک رسمی و عمومی موضوع جرم جعل قرار می‌گرفتند. جعل اسناد در انگلستان از قرن چهارم دهم میلادی که زمان توسعه فعالیت‌های بازرگانی بود متداول گردید و در آن زمان جنبه جزایی نداشت و مرتکب جعل سند به سیزده شلینگ و چهار پنس جریمه محکوم می‌شد. بعداً «کامن لا» این تخلف را جزء جرایم جنحه‌ای مشمول مجازات زندان و غرامت نمود. سپس همزمان با اشاعه صنایع و تمدن جدید و توسعه مبادلات تجاری موارد ارتکاب این جرم نیز رو به ازدیاد رفت. اوضاع و احوال زمان، مجازات شدید مرتکبین جعل را که خصوصاً موجب اخلال امور اقتصادی بودند ایجاب نمود. بعداً قانون مدون انگلستان در اول ژانویه ۱۹۱۴ میلادی به منظور حمایت و استحکام نوشته‌های جعل بعضی اسناد را جرم جنایی اعلام نمود و خصوصاً اشخاص را که به موجب یک سند مجهول اموال و نقودی از غیر دریافت نموده و یا مشغول اقدام برای دریافت بودند به ۱۴ سال حبس با کار محکوم کرد» (مقصودی و شادمانفر، ۱۳۹۹).

جعل در حقوق فرانسه

برخلاف قانون‌گذار ایران که دو لفظ «جعل» و «تزویر» را با هم استعمال نموده است، قانون‌گذار فرانسه در ماده ۴۴۱-۱ قانون جزای آن کشور صرفاً لفظ Faux را به کار برده و از لفظ تزویر (Ruse) استفاده نکرده است. در تبیین عملکرد قانون‌گذار ایران باید گفت که استعمال کلمات مذکور بدون هیچ‌گونه توجیه منطقی ناشی از عدم دقت مقنن بوده است. قانون جزای فرانسه مصوب ۱۸۱۰ نیز همانند قانون مجازات اسلامی، جرم جعل را تعریف نکرده؛ بلکه صرفاً به مصادیق و راه‌های ارتکاب آن اشاره نموده بود، اما ماده ۴۴۱۱ قانون جزای جدید فرانسه تعریف جامع و مانعی از جعل ارائه داده است: «جعل عبارت است از هرگونه تغییر متقابلانه حقیقت به هر نحو در یک نوشته یا دیگر وسیله‌های بیان فکر که طبعاً بتواند ایجاد ضرر کند و به نتیجه ایجاد دلیل برای اثبات حق یا عملی که نتایج حقوقی بر آن مترتب می‌شود، منتهی گردد». این تعریف مجرمانی را که با استفاده از فن‌آوری‌های نوین مرتکب جعل می‌شوند نیز در بر می‌گیرد. در این ماده برای بزه جعل و استفاده از سند مجعول یک مجازات (۳ سال حبس و ۳۰۰ هزار فرانک جزای نقدی) تعیین شده و مجازات جاعل و استفاده‌کننده از سند مجعول یکسان است؛ در حالی که در قانون مجازات اسلامی برای بزه استفاده از سند مجعول مجازات جداگانه‌ای در نظر گرفته شده است.

استادان حقوق کیفری فرانسه، «جعل» را قلب حقیقت در نوشته‌ها و حقایق به همراه اضرار به غیر و قصد متقابلانه دانسته‌اند. به دیگر سخن، «جعل» قلب متقابلانه حقیقت در یک نوشته به طریق مشخص شده در قانون است که قابلیت ایجاد ضرر را دارد.

عناصر جعل در حقوق جزای فرانسه عبارتند از: قلب حقیقت، متقابلانه بودن عمل و رکن ضرری. در فقه اسلامی از جعل تحت عنوان «احتیال» نام برده شده و بسته به نظر حاکم قابل تعزیر است. امام خمینی (ره) در این خصوص فرموده‌اند: «در مورد احتیال که مال مردم را با وسایلی مثل تزویر در اسناد و نوشته‌ها و امثال آن به دست می‌آورد، حد محارب و سارق اجرا نمی‌شود؛ بلکه مستوجب تعزیر است و حاکم میزان آن را مشخص می‌کند».

قانون جعل و جعل (۱۹۸۱) فرانسه جرایم رایج زیر را ایجاد می‌کند:

✓ بند ۱ - جعل - ساختن ابزار دروغین.

✓ بند ۲ - کپی کردن ابزار نادرست.

- ✓ بند ۳ - استفاده از ابزار کاذب.
- ✓ بخش ۴ - استفاده از یک کپی از ابزار نادرست.
- ✓ بند ۵ - نگهداری یا کنترل ابزارهای جعلی (به ظاهر حواله، گواهی سهام، گذرنامه، چک مسافرتی، کارت اعتباری، کارت نقدی، کارت اعتباری، گواهی تولد و غیره و غیره) و ساخت، نگهداری یا کنترل تجهیزات. یا مواد برای ساخت آنها.

علاوه بر موارد فوق، جرایم دیگری نیز در این قانون ایجاد شده است.

- بند ۱۴ - جرایم مربوط به جعل اسکناس و سکه.
- بند ۱۵ - جرایم عبور اسکناس و سکه‌های تقلبی.
- بخش ۱۶ - جرایم مربوط به نگهداری یا کنترل اسکناس و سکه‌های تقلبی.
- بخش ۱۷ - جرایم مربوط به ساخت یا نگهداری یا کنترل مواد و ادوات تقلبی.
- ماده ۲۰ - ممنوعیت ورود اسکناس و مسکوکات تقلبی.
- ماده ۲۱ - ممنوعیت صدور اسکناس و مسکوکات تقلبی.

۳. بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر، مطالعه تطبیقی ماهیت جعل از نظر حقوق جزای ایران، انگلستان و فرانسه بود. در قوانین ایران، در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵، «مجازات» از مواد ۵۲۳ تا ۵۴۲ مربوط به این جرم است. در این مورد تعریفی از جعل وجود ندارد و تنها به مصادیق این جرم اشاره می‌شود. جعل به طرق مختلف اعم از مادی و مادی انجام می‌شود که نوع مادی آن رفتار مجرمانه به صورت فعل مثبت مادی است که وسیله در ارتکاب آن نقشی ندارد. در حقوق انگلستان، قانون جعل مصوب ۱۹۱۳ و قانون جعل و جعل مصوب ۱۹۸۱ به جرم جعل اشاره دارند. در قانون ۱۹۸۱ این کشور، جعل به این صورت تعریف شده است: جعل عبارت است از ایجاد سند جعلی به این منظور که پدید آورنده یا شخص دیگری از آن برای وادار کردن شخصی به پذیرش اصل آن استفاده کند تا او کاری را انجام دهد. ضرر او دادن یا امتناع از انجام آن. ضرر و زیان یکی از مولفه‌های این جرم محسوب می‌شود که نه بر اساس قانون بلکه بر اساس رویه قضایی است، ضرری که در جعل محسوب می‌شود ضرر احتمالی است، به همین دلیل این جرم جرم مطلق شده است. با پیشرفت تکنولوژی در سال‌های اخیر در زمینه‌های مختلف و گسترش آن در تمامی ابعاد زندگی انسان، پیچیدگی ارتکاب جرم را نیز به دنبال دارد. یکی از جرایمی که در کنار این توسعه پیشرفت کرده است، جرم جعل است که از حد اسناد و اوراق محسوس خارج شده و فضای رایانه را تسخیر کرده و جعل رایانه‌ای (الکترونیکی) ایجاد کرده است. پیچیدگی و اشاعه جعل در اغلب موارد، تشخیص و انطباق اقدامات جاعلان و سایر مجرمان مرتبط با این موضوع مشکل است و به دلیل تفسیر مضیق قوانین به نفع متهم، قاضی در صدور آن با مشکل مواجه شده است. در حقوق فرانسه با تاکید بر خطری که سند سفید امضاء برای امضاء کننده دارد نظر داده شده که سند سفید امضاء، حسب مورد پس از تنظیم یا تکمیل، علیه امضاء کننده به عنوان سند عادی، دلیل است، اما باید توجه داشت که در حقوق فرانسه در تمام مواردی که تنها یک طرف متعهد است، سند عادی که گویای تعهد یک طرفه می‌باشد ممکن است تنها در یک نسخه تنظیم شود. افزون بر آن به موجب ماده ۱۳۲۶ ق.م.ف اصلاحی ۱۳ مارس ۲۰۰۰ در تمام مواردی که سند عادی حاوی تعهد یک طرفه است متعهد باید مبلغ پول و یا مقدار کالایی را که حسب مورد تعهد بر پرداخت و یا تحویل آن نموده «به دست خود» یا «اعداد» و «حروف» در سند

قید نماید. از سوی دیگر اگر حقوقدانان فرانسه سند عادی سفید امضاء را علیه امضاء کننده دلیل می‌شمارند، در مثال‌هایی که می‌آورند تنها به سند گویای پرداخت وجه و یا تحویل کالا اشاره می‌نمایند. در حقوق ایران نظر داده شده که «... تسلیم سند سفید امضاء به دیگری به منزله دادن نمایندگی برای تنظیم سند است و عرف این نمایندگی ضمنی را درک می‌کند و می‌پذیرد...». بنابراین نظر، برای بی اعتبار ساختن سند سفید امضاء خوانده باید نه تنها سفید امضاء شدن سند را اثبات نماید بلکه اثبات نماید که «... از این امضاء سوءاستفاده شده است؛ یعنی امین و نایب امضاء کننده بر خلاف اختیار و مصلحت موکل دست به اقدامی فضولی زده و سند را مخالف تبانی مبنای آن تنظیم کرده است».

۴. منابع و مآخذ

۱. احمدی، محمود. (۱۳۸۵). *مطالعه تطبیقی جرم جعل در حقوق ایران و انگلیس با تأکید بر اسناد الکترونیکی*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۲. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۶۲). *لغت نامه دهخدا*، تهران: انتشارات موسسه دهخدا.
۳. ذاکری، جلیل. (۱۳۸۹). *بررسی نحوه جعل شناسنامه و راه های تقلیل آن*. مرکز تحقیقات و پژوهش های ناجا.
۴. حیدری، محمد مهدی؛ مرادی قلعه، سهیلا؛ محمدی، امیر. (۱۴۰۱). *جرم جعل از منظر فقه جزایی، حقوق ایران و انگلستان، فصلنامه فقه، حقوق و علوم جزا*، دوره ۷، شماره ۲۴، صص ۲۱۲-۱.
۵. سلیمانپور، محمد. (۱۳۹۶). *جعل اسناد در حقوق ایران از نظر حقوق تطبیقی*، تهران: گنج دانش.
۶. فتاحی، طهمورث. (۱۳۹۹). *جرم جعل سند و استفاده از سند مجعول، فصلنامه حقوقی قانون یار*، دوره ۴، شماره ۱۳، صص ۲۰-۱.
۷. مقصودی، سعید؛ شادمانفر، محمدرضا. (۱۳۹۹). *بررسی تطبیقی جعل و استفاده از سند مجعول در حقوق ایران و انگلستان، فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی*، دوره ۶، شماره ۲، صص ۱۳۴-۱۲۴.

The Effect of Job Satisfaction on Employee Productivity by Mediating Organizational Culture

Mohammad Amin Nourinezhad¹

Abstract

The crime of material forgery is among the crimes against public security and peace. Forgery is one of the crimes that, when committed, gradually erodes people's trust in documents and writings and other matters stipulated in the law, and causes people's trust in documents and writings between themselves to disappear. This crime is committed in more dangerous cases with the intention of disrupting the country's economic system and fighting the system of the Islamic Republic of Iran, which is why forgery is considered one of the crimes against public security and peace. Forgery literally means making and forging and is synonymous with forgery. In English law, the word forgery is mentioned in the meaning of forgery. In French law, in the past, the crime of forgery was specific to banknotes and the crime of forgery was for other documents, and Iranian legislators, who used the laws of other countries more often, use these two words together, but in the same meaning. It should be noted that currently, only the word forgery is used in French law, but in Iran, two synonymous words, forgery and falsification, are still used.

Keywords

Forgery, crime, criminal law.

1. PhD student in Criminal Law and Criminology, Islamic Azad University, Bandar Abbas Branch, Hormozgan, Iran. (nourinejad13991400@gmail.com)